

Matematická a fyzická geografie

BIOSFÉRA – TROPICKÝ DEŠTNÝ LES

✓ TEORIE

Tropický deštný les roste ve vlhkém rovníkovém podnebném pásu v rozmezí od 10⁰ s.š. do 10⁰ j.š. a vyznačuje se bohatstvím a pestrostí rostlin a živočichů. Podnebí pásu tropického deštného lesa je po celý rok velmi teplé a vlhké, lidé mají pocit dusna. Vlhké tropy neznají roční období. Podnebí se vyznačuje malými rozdíly v denním i ročním chodu teplot. Průměrná teplota vzduchu je 24 až 28°C. Denní výkyvy teplot nepřesahují 10 až 15°C. Celý rok tu vydatně prší a ročně zde spadne 1000 až 3000 mm vodních srážek. Srážky jsou v průběhu roku rozděleny rovnoměrně. Vlhkost vzduchu je proto po celý rok vysoká. Nad pevninami dochází ke srážkám odpoledne, nad oceány v noci. Atmosférické srážky vznikají při mohutných výstupných vzdušných proudech. Mají bouřkový ráz a bývají velice vydatné. Tropické deštné lesy pokrývají dnes asi 4,4 milionu km², což je kolem 18% z celkové plochy lesů na Zemi. Zatímco v našich lesích roste sotva 40 druhů stromů a keřů, v tropickém deštném lese přesahuje jejich počet 4000. Vzájemné vztahy mezi rostlinami jsou určovány především bojem o světlo. Z přízemní vrstvy zeleného šera vyrůstají stromy a snaží se co nejrychleji dosáhnout světla. Větve vyrůstají až nad korunami keřů a nižších stromů. Kmeny a větve ovíjejí liány a porůstají četné orchideje, bromélie a další rostliny, které nekoření a vláhu získávají ze vzduchu – jsou to *epifyty*. Pro tropický deštný les je typická *patrovitost vegetace*. Nejvýše je *stromové* patro (až 80m), pod ním následuje *korunové* patro, souvislým zápojem korun zastíněné *keřové* patro (do 5m) a nakonec nejnižší a nejvíce zastíněné *bylinné* patro (do 1m). Ve srovnání s bohatstvím rostlinných druhů je živočišstvo těchto lesů druhově chudší, ale i tak zde nalezneme mnoho druhů hmyzu, ptáků a plazů, avšak méně druhů savců. Z plazů zde žijí např. anakondy, kajmani, hroznýši, krajty, leguáni či chameleoni. Ze savců zde nalezneme gorily, šimpanze, orangutany, vřešťany, jaguáry či lenochody. Z ptáků zde žije velké množství papoušků, kolibříků či dravý pták harpie. V tropickém deštném lese rostou kromě epifytů, lián, orchidejí, kapradin a bromélií i vzácné dřeviny jako mahagon, eben, cedr, palisandr nebo teak, ze kterých se vyrábí drahý nábytek, dekorace či parkety.

Tropické deštné lesy nalezneme v následujících oblastech:

- Jižní Amerika – povodí řeky Amazonky a Orinoka, největší plocha
- Rovníková Afrika – povodí řeky Kongo a Zair, při pobřeží Guinejského zálivu
- JV Asie – Indonésie, Filipíny, Malajsie, Vietnam, Thajsko
- SV pobřeží Austrálie a Nová Guinea
- Střední Amerika

Na rozsáhlých plochách dochází v současnosti ke kácení a vypalování tropických lesů. Stávají se obětí těžby dřeva (především vzácných dřevin), ustupují těžbě nerostných surovin, výstavbě sídel a komunikací a v neposlední řadě zemědělství. Na nově získané půdě se zakládají plantáže a pěstuje se banánovník, kávovník, kakaovník, palma olejná či kokosovník. Tropické deštné lesy jsou však schopné přežít jen jako souvislé celky. Odlesňování tropických oblastí otvírá cestu erozi, vede k degradaci půd a k poruchám vodního režimu v krajině. Jako gigantický producent kyslíku ovlivňují tropické lesy složení vzduchu v atmosféře. Jejich zničení může mít katastrofální klimatické důsledky.

Použitá literatura:

BIČÍK, Ivan a Bohumír JANSKÝ. Příroda a lidé Země: učebnice zeměpisu pro střední školy. 1. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2001, 135 s. ISBN 80-860-3445-3.

ČERVINKA, Pavel a Václav TAMPÍR. Přírodní prostředí Země: učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia. 3., upr. a rozš. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2008, 95 s. ISBN 978-808-6034-843.

SMOLOVÁ, Irena a Miroslav VYSOUDIL. Středoškolský zeměpis v přehledu, aneb, Co je potřeba znát k přijímací zkoušce na vysokou školu. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2000, 216 s. ISBN 80-858-3951-2.

ŠTULC, Miloslav, Pavel PŘÍHODA a Hana SRBOVÁ. Přírodní obraz Země: pro 1. ročník gymnázia. Vyd. 1. Praha: Fortuna, 1995, 153 s. ISBN 80-716-8189-X.

MIČIAN, L'udovít. Zeměpis pro 1. ročník gymnázií. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, 292 s. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).

✓ DOPLŇ CHYBĚJÍCÍ ÚDAJE (SLOVA) V TEXTU

Tropický deštný les roste ve vlhkém podnebném pásu v rozmezí od 10⁰ s.š. do Podnebí pásu tropického deštného lesa je po celý rok velmi a vlhké, lidé mají pocit Vlhké tropy neznají roční období. Podnebí se vyznačuje rozdíly v denním i ročním chodu teplot. Průměrná teplota vzduchu je 24 až⁰C. Celý rok tu vydatně prší a ročně zde spadne 1000 až mm vodních srážek. Srážky jsou v průběhu roku rozděleny rovnoměrně. Vlhkost vzduchu je proto po celý rok Nad pevninami dochází ke srážkám odpoledne, nad oceány v Tropické deštné lesy pokrývají dnes asi milionu km², což je kolem% z celkové plochy lesů na Zemi. Zatímco v našich lesích roste sotva 40 druhů stromů a keřů, v tropickém deštném lese přesahuje jejich počet Vzájemné vztahy mezi rostlinami jsou určovány především bojem o Kmeny a větve ovíjejí a porůstají četné orchideje, bromélie a další rostliny, které nekoření a vláhu získávají ze vzduchu – jsou to Pro tropický deštný les je typická *vegetace*. Nejvýše je *stromové* patro (až 80m), pod ním následuje patro, souvislým zápojem korun zastíněné *keřové* patro (do 5m) a nakonec nejnižší a nejvíce zastíněné patro (do 1m). V tropickém deštném lese rostou i vzácné dřeviny jako , eben, cedr, palisandr nebo teak. Největší plochu tropického deštného lesa nalezneme v v povodí řeky a Orinoka. V rovníkové Africe v povodí řeky a Zair a při pobřeží zálivu. V Asii jsou největší plochy v její části, zejména v Indonésii. Menší oblasti nalezneme též na pobřeží Austrálie, na Nové Guinei či ve Střední Americe.

✓ ŘEŠENÍ

Tropický deštný les roste ve vlhkém **rovníkovém** podnebném pásu v rozmezí od 10° s.š. do 10° j.š.. Podnebí pásu tropického deštného lesa je po celý rok velmi **teplé** a vlhké, lidé mají pocit **dusna**. Vlhké tropy neznají roční období. Podnebí se vyznačuje **malými** rozdíly v denním i ročním chodu teplot. Průměrná teplota vzduchu je 24 až **28°C**. Celý rok tu vydatně prší a ročně zde spadne 1000 až **3000** mm vodních srážek. Srážky jsou v průběhu roku rozděleny rovnoměrně. Vlhkost vzduchu je proto po celý rok **vysoká**. Nad pevninami dochází ke srážkám odpoledne, nad oceány v **nocí**. Tropické deštné lesy pokrývají dnes asi **4,4** milionu km², což je kolem **18%** z celkové plochy lesů na Zemi. Zatímco v našich lesích roste sotva 40 druhů stromů a keřů, v tropickém deštném lese přesahuje jejich počet **4000**. Vzájemné vztahy mezi rostlinami jsou určovány především bojem o **světlo**. Kmeny a větve ovíjejí **liány** a porůstají četné orchideje, bromélie a další rostliny, které nekoření a vláhu získávají ze vzduchu – jsou to **epifyty**. Pro tropický deštný les je typická **patrovitost vegetace**. Nejvýše je *stromové* patro (až 80m), pod ním následuje **korunové** patro, souvislým zápojem korun zastíněné *keřové* patro (do 5m) a nakonec nejnižší a nejvíce zastíněné **bylinné** patro (do 1m). V tropickém deštném lese rostou i vzácné dřeviny jako **mahagon**, eben, cedr, palisandr nebo teak. Největší plochu tropického deštného lesa nalezneme v **Jižní Americe** v povodí řeky **Amazonky** a Orinoka. V rovníkové Africe v povodí řeky **Kongo** a Zair a při pobřeží **Guinejského** zálivu. V Asii jsou největší plochy v její **jihovýchodní** části, zejména v Indonésii. Menší oblasti nalezneme též na **severovýchodním** pobřeží Austrálie, na Nové Guinei či ve Střední Americe.